

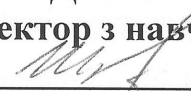
**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра права імені академіка УАН о. Івана Луцького

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-методичної роботи

 Ярослав ШТАНЬКО

“31” 08 2026 р.

ОСНОВИ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність:	D8 Право
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	«Право»
Освітній рівень:	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни:	Обов’язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська
Семестр викладання	III

РОЗРОБНИК:

Д.ю.н, доцент, професор кафедри права
Імені академіка УАН о. Івана Луцького

Олена КИСЕЛЬОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри к права
імені академіка УАН
о. Івана Луцького
протокол № 1 від 28 серпня 2026 р.

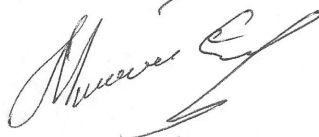
В.о. завідувача кафедри

Олександра ПТАШНИК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПІ

Михайло МЕЛЬНИКОВИЧ

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 31 серпня 2026 р.

e-mail	
Номер аудиторії чи кафедри	A.201
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/

ВСТУП

Навчальна дисципліна «**Основи права Європейського Союзу**» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти системних знань про правову природу Європейського Союзу, особливості його правової системи, принципи та джерела права ЄС, систему інституцій Європейського Союзу, механізми прийняття та реалізації правових актів ЄС, а також значення права Європейського Союзу для України в умовах європейської інтеграції.

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти фундаментальних знань про право Європейського Союзу, його систему, джерела, принципи та інституційний механізм, а також набуття навичок аналізу положень установчих договорів, актів інституцій ЄС та практики Суду Європейського Союзу.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- формування системного уявлення про Європейський Союз як особливе політико-правове утворення та його правову систему;
- засвоєння понять, принципів, джерел і основних інститутів права Європейського Союзу;
- вивчення системи інституцій ЄС, їх компетенції та взаємодії у процесі формування права Європейського Союзу;
- формування навичок аналізу нормативно-правових актів ЄС та практики Суду Європейського Союзу;
- визначення особливостей співвідношення права ЄС, міжнародного та національного права держав-членів;
- розуміння механізмів імплементації та адаптації права ЄС у законодавство України;
- формування здатності застосовувати знання права ЄС для аналізу правових ситуацій у професійній діяльності.

Здобувач вищої освіти повинен знати:

- поняття, ознаки та особливості правової системи Європейського Союзу;
- основні етапи становлення та розвитку європейської інтеграції;
- систему принципів і джерел права ЄС;
- зміст установчих договорів Європейського Союзу та їх значення для функціонування ЄС;
- систему інституцій ЄС, їх правовий статус, компетенцію та повноваження;
- особливості прийняття та дії регламентів, директив, рішень, рекомендацій та висновків ЄС;

- принципи верховенства та прямої дії права ЄС;
- роль Суду Європейського Союзу у забезпеченні однакового застосування та тлумачення права ЄС;
- основні права та свободи, гарантовані правом Європейського Союзу;
- основні напрями взаємодії України та Європейського Союзу у правовій сфері та особливості адаптації законодавства України до права ЄС.

Здобувач вищої освіти повинен уміти:

- використовувати понятійно-категоріальний апарат права Європейського Союзу;
- визначати та характеризувати джерела права ЄС;
- аналізувати положення установчих договорів та нормативно-правових актів Європейського Союзу;
- визначати компетенцію та повноваження інституцій ЄС;
- розрізняти регламенти, директиви, рішення, рекомендації та висновки як правові акти ЄС;
- аналізувати практику Суду Європейського Союзу та визначати її значення для розвитку права ЄС;
- порівнювати положення права ЄС із відповідними положеннями законодавства України;
- визначати напрями та механізми адаптації законодавства України до права Європейського Союзу;
- застосовувати знання права ЄС для вирішення практичних правових ситуацій;
- аргументовано формулювати правову позицію з питань застосування та імплементації права Європейського Союзу.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП “Право”.

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
СК 3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.	ПРН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.
СК 4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних	ПРН 4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу.

свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.	
СК 6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України.	ПРН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.
СК 8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.	ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.
СК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.	ПРН 8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.
ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПРН 16. Використовувати комп'ютерні програми, необхідні у правничій діяльності.
ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ПРН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.
ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів. ПРН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки. ПРН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	2		
Семестр	3		
Кількість кредитів ЄКТС	3		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	16 (в годинах)	10 (в годинах)
	семінари, практичні	14 (в годинах)	6 (в годинах)
Самостійна робота		60 (в годинах)	74 (в годинах)
Форма підсумкового контролю	залік/екзамен (в годинах) залік		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Теорія держави і права	Міжнародне публічне право
Історія держави і права	Міжнародний захист прав людини
Іноземна мова	Міжнародне приватне право

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Тема 1. Європейський Союз та його правова система (2 год.)

Поняття та особливості Європейського Союзу. Історичні передумови та основні етапи європейської інтеграції. Правова природа Європейського Союзу. Цінності, цілі та завдання ЄС. Європейський Союз як особливе політико-правове утворення. Поняття права Європейського Союзу та його особливості. Автономність правопорядку ЄС. Структура правової системи Європейського Союзу. Співвідношення права ЄС із міжнародним та національним правом держав-членів. Значення права ЄС для функціонування європейської інтеграції.

Питання для самостійного вивчення. Етапи розвитку європейської інтеграції. Особливості правового статусу Європейського Союзу. Цінності ЄС та їх значення для функціонування Союзу. Автономність правопорядку ЄС. Взаємодія права ЄС із національними правовими системами держав-членів.

Рекомендована література: (1, 2–4, 6, 8–9, 10–13, 28–30).

Тема 2. Інституційна система Європейського Союзу (2 год.)

Поняття та структура інституційної системи Європейського Союзу. Принцип інституційної рівноваги. Європейський Парламент: склад, порядок формування, повноваження та функції. Європейська Рада: статус, склад і основні повноваження. Рада Європейського Союзу: склад, функції та участь у законодавчому процесі. Європейська Комісія: структура, повноваження та роль у забезпеченні виконання права ЄС. Суд Європейського Союзу: структура та юрисдикція. Європейський центральний банк та Європейська рахункова палата.

Питання для самостійного вивчення. Економічний і соціальний комітет та Комітет регіонів. Взаємодія інституцій ЄС у процесі формування та реалізації політики Союзу. Взаємодія інституцій ЄС у законодавчому процесі.

Рекомендована література: (1–4, 6, 8–9, 10–11, 28–33).

Тема 3. Правовий статус людини та громадянина в Європейському Союзі (2 год.)

Поняття та структура правового статусу людини і громадянина в ЄС. Людина та громадянин як суб'єкти права Європейського Союзу. Гідність людини, свобода, демократія, рівність, верховенство права та права людини як фундаментальні цінності ЄС. Громадянство Європейського Союзу: поняття, підстави набуття та співвідношення з громадянством держави-члена. Основні права громадян ЄС. Право на вільне пересування та проживання на території держав-членів. Виборчі

права громадян ЄС. Право на петицію та звернення до інституцій ЄС. Право на дипломатичний і консульський захист. Принцип рівності та заборона дискримінації. Захист персональних даних. Основні права, закріплені Хартією основних прав ЄС.

Питання для самостійного вивчення. Правова природа громадянства ЄС. Співвідношення прав людини та прав громадян ЄС. Право на вільне пересування і проживання. Принцип рівності та недискримінації. Структура та сфера застосування Хартії основних прав ЄС.

Рекомендована література: (1, 3–4, 6, 12, 15, 28–30).

Тема 4. Механізми захисту прав людини та громадянина в Європейському Союзі (2 год.)

Система гарантій та механізмів захисту прав людини в ЄС. Судовий захист прав та свобод у Європейському Союзі. Суд Європейського Союзу як гарант дотримання права ЄС. Основні види проваджень у Суді ЄС. Механізм попереднього рішення. Позов про скасування актів інституцій ЄС. Позов у зв'язку з бездіяльністю інституцій ЄС. Принцип ефективного судового захисту. Роль національних судів держав-членів у захисті прав, гарантованих правом ЄС. Європейський омбудсман та інші позасудові механізми захисту. Співвідношення системи захисту прав людини ЄС та Ради Європи. Взаємодія Суду ЄС та Європейського суду з прав людини.

Питання для самостійного вивчення. Практика Суду ЄС щодо захисту основоположних прав. Механізм діяльності Європейського омбудсмана. Юрисдикція Суду ЄС та ЄСПЛ. Принцип ефективного судового захисту.

Рекомендована література: (1, 3–4, 12, 15, 20–24, 28–29, 34).

МОДУЛЬ 2. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Тема 5. Джерела права Європейського Союзу та їх юридична сила (2 год.)

Поняття та система джерел права Європейського Союзу. Первинне та вторинне право ЄС. Установчі договори Європейського Союзу. Хартія основних прав ЄС у системі джерел права. Регламенти, директиви та рішення як основні акти вторинного права ЄС. Рекомендації та висновки. Делеговані та імплементаційні акти. Міжнародні договори Європейського Союзу. Рішення та правові позиції Суду Європейського Союзу. Юридична сила окремих джерел права ЄС та їх співвідношення.

Питання для самостійного вивчення. Відмінності між первинним і вторинним правом ЄС. Особливості юридичної дії регламентів та директив. Делеговані та імплементаційні акти. Значення практики Суду ЄС для розвитку права Європейського Союзу.

Рекомендована література: (1–6, 10–14, 28–29).

Тема 6. Внутрішній ринок та основні свободи Європейського Союзу (2 год.)

Поняття та правові засади внутрішнього ринку Європейського Союзу. Принцип вільного руху товарів. Усунення митних та інших перешкод у торгівлі між державами-членами. Вільне пересування осіб. Свобода пересування працівників. Право громадян ЄС на проживання. Свобода заснування та свобода надання послуг. Вільний рух капіталу. Принцип недискримінації у функціонуванні внутрішнього ринку. Правове регулювання професійної діяльності та визнання професійних кваліфікацій. Обмеження основних свобод та умови їх допустимості. Значення практики Суду ЄС для забезпечення функціонування внутрішнього ринку.

Питання для самостійного вивчення. Чотири основні свободи внутрішнього ринку ЄС. Свобода пересування працівників. Правове регулювання професійних кваліфікацій. Практика Суду ЄС щодо обмеження основних свобод. Значення внутрішнього ринку для економічної інтеграції держав-членів.

Рекомендована література: (3–4, 8–9, 11, 20–21, 28–29, 34).

Тема 7. Правове регулювання трудових та соціальних відносин у Європейському Союзі (2 год.)

Правові засади соціальної політики Європейського Союзу. Компетенція ЄС у сфері праці та соціального захисту. Основні трудові права працівників у праві ЄС. Принцип рівності та заборона дискримінації у сфері праці. Рівність жінок і чоловіків у трудових відносинах. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку. Охорона праці та безпека працівників. Мінімальні трудові гарантії. Захист працівників у разі припинення трудових відносин. Колективні трудові права та соціальний діалог. Свобода пересування працівників у ЄС. Правове регулювання соціального забезпечення та координація систем соціального захисту держав-членів. Співвідношення економічних свобод внутрішнього ринку та соціальних прав працівників. Значення права ЄС для розвитку трудового законодавства держав-членів.

Питання для самостійного вивчення. Європейські стандарти трудових прав. Правове регулювання робочого часу. Рівність та недискримінація у сфері праці. Захист працівників при припиненні трудових відносин. Соціальний діалог у ЄС. Координація систем соціального забезпечення держав-членів. Вплив права ЄС на національне трудове законодавство.

Рекомендована література: (3–4, 8–9, 11–12, 20–21, 28–30).

Тема 8. Україна та право Європейського Союзу: європейська інтеграція та адаптація законодавства (2 год.)

Правові засади відносин України та Європейського Союзу. Європейський вибір України та його конституційно-правове закріплення. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Основні напрями співробітництва України та ЄС. Статус України як держави-кандидата на вступ до Європейського Союзу. Переговорний процес щодо вступу України до ЄС. Право ЄС та *acquis communautaire* як основа процесу європейської інтеграції. Адаптація та гармонізація законодавства України з правом ЄС. Механізми імплементації норм права ЄС в українське законодавство. Інституційне забезпечення європейської інтеграції України. Вплив європейської інтеграції на реформування правової системи України. Гармонізація трудового та соціального законодавства України зі стандартами ЄС. Основні виклики та перспективи набуття Україною членства в Європейському Союзі.

Питання для самостійного вивчення. Угода про асоціацію та її значення для України. Статус України як кандидата на вступ до ЄС. *Acquis* ЄС та його значення для процесу адаптації законодавства. Механізми гармонізації українського законодавства з правом ЄС. Європейська інтеграція та реформування трудового і соціального законодавства України.

Рекомендована література: (3–6, 16–19, 28, 30, 35–37).

ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття 1. Європейський Союз та його правова система

Питання для обговорення:

1. Поняття та основні особливості Європейського Союзу.
2. Історичні етапи становлення та розвитку європейської інтеграції.
3. Правова природа Європейського Союзу.
4. Поняття, особливості та структура права Європейського Союзу.
5. Основні цінності та цілі Європейського Союзу.
6. Автономність правопорядку Європейського Союзу.
7. Співвідношення права ЄС із міжнародним та національним правом держав-членів.

Рекомендована література: (1–4, 6, 8–9, 10–13, 28–30).

Семінарське заняття 2. Інституційна система Європейського Союзу

Питання для обговорення:

1. Система інституцій Європейського Союзу та принцип інституційної рівноваги.
2. Європейський Парламент: порядок формування, структура та повноваження.
3. Європейська Рада та її роль у визначенні основних напрямів політики ЄС.

4. Рада Європейського Союзу: склад, повноваження та участь у законодавчому процесі.
5. Європейська Комісія: склад, функції та повноваження.
6. Суд Європейського Союзу: структура та основні напрями діяльності.
7. Європейський центральний банк та Європейська рахункова палата.
8. Взаємодія інституцій ЄС у процесі прийняття та реалізації правових актів.

Рекомендована література: (1–4, 6, 8–9, 10–11, 28–33).

Семінарське заняття 3. Правовий статус людини та громадянина в Європейському Союзі

Питання для обговорення:

1. Поняття та структура правового статусу людини і громадянина в ЄС.
2. Громадянство Європейського Союзу: поняття та особливості.
3. Співвідношення громадянства ЄС та громадянства держави-члена.
4. Основні права громадян ЄС.
5. Право на вільне пересування та проживання.
6. Виборчі права громадян ЄС.
7. Принцип рівності та заборона дискримінації.
8. Права людини та громадянина, гарантовані Хартією основних прав ЄС.
9. Співвідношення прав людини та спеціальних прав громадян Європейського Союзу.

Рекомендована література: (1, 3–4, 6, 12, 15, 28–30).

Семінарське заняття 4. Механізми захисту прав людини та громадянина в Європейському Союзі

Питання для обговорення:

1. Система механізмів захисту прав людини в Європейському Союзі.
2. Суд Європейського Союзу як гарант дотримання права ЄС.
3. Попереднє рішення Суду ЄС та його значення для захисту прав.
4. Позов про скасування актів інституцій ЄС.
5. Принцип ефективного судового захисту.
6. Роль національних судів держав-членів у застосуванні права ЄС.
7. Європейський омбудсман як позасудовий механізм захисту прав.
8. Співвідношення юрисдикції Суду ЄС та Європейського суду з прав людини.
9. Практика Суду ЄС та ЄСПЛ у сфері захисту основоположних прав.

Рекомендована література: (1, 3–4, 12, 15, 20–24, 28–29, 34).

Семінарське заняття 5. Джерела права Європейського Союзу та їх юридична сила

Питання для обговорення:

1. Поняття та система джерел права Європейського Союзу.
2. Первинне та вторинне право ЄС.
3. Установчі договори Європейського Союзу.
4. Хартія основних прав ЄС у системі джерел права.
5. Регламент як акт вторинного права ЄС.
6. Директива та особливості її реалізації державами-членами.
7. Рішення, рекомендації та висновки інституцій ЄС.
8. Делеговані та імплементаційні акти.
9. Значення практики Суду ЄС для формування та розвитку права Європейського Союзу.

Рекомендована література: (1–6, 8–9, 10–14, 28–29).

Семінарське заняття 6. Внутрішній ринок та основні свободи Європейського Союзу

Питання для обговорення:

1. Поняття та правові засади внутрішнього ринку ЄС.
2. Свобода руху товарів: зміст та основні обмеження.
3. Свобода пересування осіб та працівників.
4. Свобода заснування та свобода надання послуг.
5. Вільний рух капіталу.
6. Принцип недискримінації у функціонуванні внутрішнього ринку.
7. Правове регулювання професійних кваліфікацій у ЄС.
8. Допустимі обмеження основних свобод внутрішнього ринку.
9. Роль Суду ЄС у забезпеченні функціонування внутрішнього ринку.

Рекомендована література: (3–4, 8–9, 11, 20–21, 28–29, 34).

Семінарське заняття 7. Правове регулювання трудових та соціальних відносин у Європейському Союзі

Питання для обговорення:

1. Правові засади соціальної політики Європейського Союзу.
2. Компетенція ЄС у сфері трудових та соціальних відносин.
3. Основні трудові права працівників у праві ЄС.
4. Принцип рівності та заборона дискримінації у сфері праці.
5. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку.
6. Охорона праці та безпека працівників.
7. Захист працівників у разі припинення трудових відносин.
8. Колективні трудові права та соціальний діалог у ЄС.

9. Свобода пересування працівників та її правові гарантії.
10. Соціальне забезпечення та координація систем соціального захисту держав-членів.
11. Взаємозв'язок економічних свобод внутрішнього ринку та соціальних прав працівників.
12. Вплив права ЄС на розвиток трудового законодавства держав-членів та України.

Рекомендована література: (3–4, 8–9, 11–12, 20–21, 28–30).

Зміст самостійної роботи здобувачів

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни:

Найменування видів робіт	Розподіл годин за формами навчання	
	денна	заочна
Самостійна робота, год, у т.ч.:	60	74
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	12	14
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	20	24
Підготовка до поточного контролю	8	10
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	20	26

ПОЛІТИКА КУРСУ

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

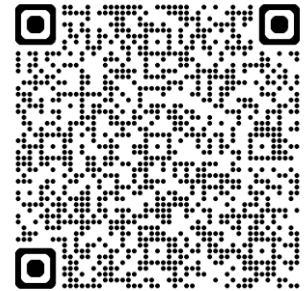
2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про систему забезпечення академічної доброчесності” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Політика використання штучного інтелекту” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#). “Положення про систему забезпечення академічної доброчесності” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо, окрім виробничої необхідності. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат

анулюється без права перескладання. Ознайомитись з відповідним документом можна за [посиланням](#).

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця.

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання.
ПРН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.	Словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні презентації); інтерактивні методи (case study, дискусія, brainstorming, робота в команді (групах)).	Усний контроль, поточний контроль, залік
ПРН 4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу.	Словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні презентації); інтерактивні методи (дискусія, мозковий штурм, робота в команді (групах)).	Усний контроль, поточний контроль, залік

ПРН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.	Словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні презентації); інтерактивні методи (case study, дискусія, brainstorming, робота в команді (групах)).	Усний контроль, поточний контроль, залік
ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.	Словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні презентації); інтерактивні методи (дискусія, мозковий штурм, робота в команді (групах)). Додатково: написання тез, презентація на науковому заході.	Усний контроль, поточний контроль, залік
ПРН 8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.	Словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні презентації); інтерактивні методи (дискусія, мозковий штурм, робота в команді (групах)).	Усний контроль, поточний контроль, залік
ПРН 16. Використовувати комп'ютерні програми, необхідні у правничій діяльності.	комп'ютерні і мультимедійні методи творчий	Самооцінювання
ПРН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові	Словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні	Усний контроль, поточний

доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.	методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні презентації); інтерактивні методи (дискусія, мозковий штурм, робота в команді (групах)).	контроль, залік
ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.	Словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні презентації); інтерактивні методи (дискусія, мозковий штурм, робота в команді (групах)).	Усний контроль, поточний контроль, залік
ПРН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.	Словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні презентації); інтерактивні методи (дискусія, мозковий штурм, робота в команді (групах)).	Усний контроль, поточний контроль, залік
ПРН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.	Словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні презентації); інтерактивні методи (дискусія, мозковий штурм, робота в команді (групах)).	Усний контроль, поточний контроль, залік

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНІ РЕСУРСИ

Для вивчення навчальної дисципліни «Основи права Європейського Союзу» необхідно:

- мультимедійний проектор або інший мультимедійний екран для демонстрації презентацій, схем, таблиць, нормативно-правових матеріалів, документів Європейського Союзу та матеріалів судової практики;
- комп'ютерне обладнання та доступ до мережі Інтернет для пошуку, опрацювання та аналізу нормативно-правових актів Європейського Союзу, міжнародних документів, наукових публікацій і судових рішень;
- доступ до офіційної бази EUR-Lex (<https://eur-lex.europa.eu/>) для роботи з установчими договорами, нормативно-правовими актами та іншими документами Європейського Союзу;
- доступ до офіційного вебресурсу Суду Європейського Союзу (CURIA) (<https://curia.europa.eu/>) для пошуку та аналізу судової практики у сфері права Європейського Союзу;
- доступ до офіційних вебресурсів інституцій Європейського Союзу, зокрема Європейського Парламенту, Європейської Комісії, Європейської Ради та Ради Європейського Союзу, для опрацювання актуальної інформації про діяльність інституцій та реалізацію політики ЄС;
- доступ до офіційної бази «Законодавство України» Верховної Ради України (<https://zakon.rada.gov.ua/>) для аналізу законодавства України у контексті його адаптації до права Європейського Союзу;
- доступ до Єдиного державного реєстру судових рішень (<https://reyestr.court.gov.ua/>) для аналізу судової практики України щодо застосування та імплементації норм, пов'язаних із європейською інтеграцією; електронні наукові та бібліографічні ресурси для опрацювання наукової літератури, монографій, навчальних посібників і фахових статей з питань права Європейського Союзу, європейської інтеграції та адаптації законодавства України;
- програмне забезпечення для підготовки презентацій, таблиць, схем та навчальних матеріалів, а також для виконання індивідуальних, семінарських і практичних завдань;
- навчально-методичні матеріали, установчі договори, нормативно-правові акти Європейського Союзу та міжнародні документи, передбачені програмою навчальної дисципліни;
- книги, підручники, навчальні посібники, монографії та наукові статті, що входять до програми навчального курсу.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контрольні заходи

(в разі потреби - розділити за семестрами)

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи	Усне опитування, презентації на семінарських заняттях	25%	8,75	15
	Практичні завдання та ситуаційні задачі	25%	8,75	15
	Індивідуальні завдання / аналіз судової практики	25%	8,75	15
	Тестування	25%	8,75	15
	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	залік	40	25	40
Всього:		100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали - “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».

Критерії оцінювання (поточного та підсумкового контролю)

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може

отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на заліки/екзамени без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Борхардт К.-Д. **Абетка права Європейського Союзу**. Люксембург : Управління публікацій Європейського Союзу, 2023. DOI: <https://doi.org/10.2775/28354>.
2. **Право Європейського Союзу : підручник** / [Р. А. Петров (кер. авт. кол.), А. О. Вакуленко, П. Ван Елсуwege та ін.] ; за ред. Р. А. Петрова. 10-те вид., змін. і допов. Харків : Право, 2021. 442 с.
3. **Право Європейського Союзу : підручник** / за ред. Р. А. Петрова ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.». 11-те вид., змін. і допов. Харків : Право, 2024. 488 с.

4. Право Європейського Союзу : академічний курс : підручник / В. І. Муравйов, Н. Б. Мушак, Ю. О. Волошин ; за ред. В. І. Муравйова, Ю. О. Волошина. 2-ге вид., допов. і випр. Київ ; Одеса : Фенікс, 2023. 436 с.
5. Аракелян М. Р., Акіменко Ю. Ю., Гребенюк Д., Гриб Г. М., Дронов В. Ю., Сурілова О. О., Харитонов Р. Ф., Форманюк В. В. Право Європейського Союзу : навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи / за ред. Х. Н. Безруза. Одеса : Фенікс, 2024. 173 с.
6. Яремчук В. Д. Основи права Європейського Союзу та Ради Європи: дефініції, джерела, схеми, таблиці та персоналії : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 339 с.
7. Craig P., de Búrca G. **EU Law: Text, Cases, and Materials**. 7th ed. Oxford : Oxford University Press, 2020.
8. Chalmers D., Davies G., Monti G. **European Union Law**. 5th ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2024.
9. Barnard C., Peers S. **European Union Law**. Oxford : Oxford University Press, 2023.

Основні нормативно-правові акти та міжнародні документи

10. **Договір про Європейський Союз** від 7 лютого 1992 року (у редакції Лісабонського договору). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012M/TXT>.
11. **Договір про функціонування Європейського Союзу** від 25 березня 1957 року (у чинній редакції). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012E/TXT>.
12. **Хартія основних прав Європейського Союзу** від 7 грудня 2000 року. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>.
13. **Договір про заснування Європейського співтовариства з атомної енергії** від 25 березня 1957 року. URL: <https://eur-lex.europa.eu/>.
14. **Регламент (ЄС) № 182/2011 Європейського Парламенту і Ради від 16 лютого 2011 року**, що встановлює правила і загальні принципи щодо механізмів контролю державами-членами здійснення Комісією виконавчих повноважень. URL: <https://eur-lex.europa.eu/>.
15. **Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод** від 4 листопада 1950 року. URL: <https://www.echr.coe.int/>.
16. **Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони** від 27 червня 2014 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
17. **Конституція України** : Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
18. **Про засади внутрішньої і зовнішньої політики** : Закон України від 1 липня 2010 року № 2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>.
19. **Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної**

енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : постанова Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 року № 1106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017-п#Text>.

Додаткова література

20. Weatherill S. **Cases and Materials on EU Law**. Oxford : Oxford University Press, 2022.
21. Foster N. **EU Law Directions**. 7th ed. Oxford : Oxford University Press, 2023.
22. Craig P. **The Lisbon Treaty: Law, Politics, and Treaty Reform**. Oxford : Oxford University Press.
23. Lenaerts K., Van Nuffel P. **European Union Law**. 4th ed. London : Sweet & Maxwell, 2021.
24. Dougan M. **National Remedies Before the Court of Justice: Issues of Harmonisation and Differentiation**. Oxford : Hart Publishing.
25. Шевченко О. М. **Право Європейського Союзу та його імплементація в Україні** : навчально-методичні матеріали. Київ.
26. Муравйов В. І. **Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу**. Київ.
27. **Право Європейського Союзу : наукові статті та матеріали практики Суду Європейського Союзу** // фахові юридичні видання України.

Електронні інформаційні ресурси

28. **EUR-Lex — Access to European Union law**. Офіційна база законодавства Європейського Союзу, установчих договорів, судової практики та інших правових документів. URL: <https://eur-lex.europa.eu/>.
29. **Court of Justice of the European Union**. Офіційний вебсайт Суду Європейського Союзу. URL: <https://curia.europa.eu/>.
30. **European Union — European Commission**. Офіційний вебсайт Європейської Комісії. URL: <https://commission.europa.eu/>.
31. **European Parliament**. Офіційний вебсайт Європейського Парламенту. URL: <https://www.europarl.europa.eu/>.
32. **Council of the European Union**. Офіційний вебсайт Ради Європейського Союзу. URL: <https://www.consilium.europa.eu/>.
33. **Publications Office of the European Union**. Офіційні публікації та інформаційні матеріали Європейського Союзу. URL: <https://op.europa.eu/>.
34. **European e-Justice Portal**. Інформація про право ЄС, законодавство, судову практику та правові системи держав-членів. URL: <https://e-justice.europa.eu/>.
35. **Законодавство України**. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>.
36. **Міністерство юстиції України**. URL: <https://minjust.gov.ua/>.
37. **Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції**. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/>.

